

[HOME](#) / [MEDICÍNA MEZI NEBEM A ZEMÍ. JAK LÉKAŘI LÉČÍ VE VYSOKÝCH VÝŠKÁCH?](#)

PERFORMANCE

Medicína mezi nebem a zemí. Jak lékaři léčí ve vysokých výškách?

Premium Sports | 04 prosince 2018

Zdroj: MUDr. David Halata

Zdolávání horských štítů na skialpových túrách, volných terénů při freeridu nebo pokoření nejstrmějších sjezdovek. To všechno jsou výzvy, jež vedou sportovce do hor. Při pobytu a aktivitách ve vysokých nadmořských výškách však někdy dojde ke specifickým onemocněním a zraněním, které řeší přímo na místě horská medicína. O jejich možnostech jsme zapředli rozhovor s MUDr. Ivanem Rotmanem, prezidentem Společnosti horské medicíny České republiky.

✓ **Pane doktore, horská medicína bude pro většinu čtenářů neznámým pojmem. Vysvětlete nám prosím, co si pod tímto názvem máme představit?**

Horská medicína patří mezi lékařské specializace, které se zabývají člověkem ve zdraví a nemoci z hlediska prostředí, ve kterém se dotyčný pohybuje a onemocní. Jde především o nemoci způsobené výškovým nedostatkem kyslíku (akutní horská nemoc, výškový otok mozku a plic), vlivem nízkých teplot (podchlazení, omrzliny), ale i slunečním zářením (sněžná slepota). Horská medicína se také věnuje zvláštnímu zdravotnímu stavu nemocných osob s ohledem na přírodní vlivy a konzultace zdravotního stavu před odjezdem. Sem patří aspekty fyziologie zátěže a výživy ve velkých výškách. Dále pak horská medicína řeší péči o úrazové stavy v náročném, špatně dostupném horském terénu, často za nepříznivých povětrnostních podmínek. S tím souvisí i záchranné a transportní techniky.

✓ Jak jste se dostal k horské medicíně a co vás přimělo si zvolit tento obor?

Během prvních let studia na lékařské fakultě v Praze mě kolega zlákal k horolezectví. V děčínském horolezeckém oddílu mě tehdejší metodik českých horolezců zaangažoval pro práci lékaře v horolezeckém svazu. Z toho vyplynula potřeba zabývat se zdravotní a bezpečnostní problematikou lezení, horolezectví a pobytu člověka ve výškách. Se svými kolegy jsem vytvořil první zdravotnické příručky pro horolezce, například Aklimatizace a horská nemoc, Omrzliny a podchlazení v horolezectví, Úrazy a poškození pohybového ústrojí při sportovním lezení a jejich léčení. V té době existovalo jen málo dostupných informací, což mě vedlo ke studiu cizojazyčných pramenů a snaze účastnit se zahraničních akcí.

MUDr. Ivan Rotman

✓ Společnost horské medicíny vznikla v České republice v roce 1992 a za tu dobu odvedla slušný kus práce. Včetně vzdělávání laiků, lékařů a záchranářů v tomto oboru.

Co se týká návštěvníků hor, informace z horské medicíny jsou volně přístupné každému zájemci. Jsou užitečné z preventivního hlediska a lidem vydávajícím se do hor poskytují vědomosti o vyskytujících se zdravotních rizicích a způsobech správné první pomoci při úrazech a onemocněních v horách. Vzdělávací instituci „Kurz horské medicíny“ vytvořila v České republice s podporou mezinárodních organizací lékařka a záchranářka se specializací z anesteziologie, urgentní medicíny a horské medicíny

MUDr. Kristina Höschlová ve spolupráci s dalšími členy Společnosti horské medicíny a zahraničními lektory.

✓ **Může se na kurs přihlásit každý nebo jsou k tomu potřeba nějaké “startovací podmínky”, například vzdělání, praxe.**

Kurz je pro lékaře všech oborů, studenty lékařských fakult s dokončeným čtvrtým ročníkem studia a záchranáře s minimálně tříletou praxí v oboru urgentní medicíny. Po absolvování kurzu mohou horskou medicínu vykonávat výše jmenovaní, avšak provádění léčebných výkonů včetně rozhodování o podávání léků předpokládá ukončené lékařské vzdělání.

Zdroj: MUDr. David Halata

✓ **Co tvoří náplň kurzu horské medicíny?**

Rozšiřuje znalosti a praktické zkušenosti účastníků o zdravotnickou záchranu horolezců, lyžařů, vyznavačů divočiny či outdooru v extrémních podmínkách.

✓ **Jsou v ostatních státech kurzy horské medicíny stejné jako u nás?**

Ve světě existuje více forem kurzů. Rámcový všeobecný kurz horské medicíny má rozsah 100 hodin teorie a praxe. Pro zdravotnický doprovod treků a expedic existuje specializace na expediční medicínu (40 hodin), pro horské záchranáře kurzy pozemní

(50 hodin) a letecké (16 hodin) záchrany. Pravidla Mezinárodní horolezecké federace (UIAA), Mezinárodní organizace pro záchranu v horách (ICAR) a Mezinárodní společnosti horské medicíny (ISMM) požadují pro tyto kurzy i minimální horolezecké dovednosti.

✓ **Spolupracuje Společnost horské medicíny České republiky se zahraničními organizacemi podobného zaměření?**

Pro českou horskou medicínu byla spolupráce a zejména podpora zahraničních organizací zcela zásadní. Jednalo se zejména o Mezinárodní horolezeckou federaci (UIAA), Mezinárodní společnost horské medicíny a Mezinárodní organizaci pro záchranu v horách (ICAR). Bez kontaktů, učebnic a publikací uvedených organizací, a zejména Rakouské společnosti alpské a výškové medicíny, bychom v minulé době těžko získávali tak potřebné informace. Dnes má snad každý evropský stát svou národní společnost horské medicíny, stejně jako země z jiných kontinentů. Například Japonsko, Čína, Kanada, Peru, Chile, Argentina, Indonésie, Nový Zéland či Jihoafrická republika.

✓ **V dnešní době spousta lidí jezdí do zahraničí, do hor na túry. Často se také jedná o adrenalinové aktivity. Co byste těmto osobám před cestou doporučil? Mohou vás také požádat o informace a získat léky, které případně budou potřebovat v horách?**

Dnes již existuje velké množství užitečných informací, jejichž shrnutí představuje soubor doporučení Lékařské komise Mezinárodní horolezecké federace (UIAA). Pokrývají všechny lékařské specializace ve vztahu k horské medicíně a horolezectví. Všechny jsou přeložené do češtiny. Komplexní a podrobnou informaci poskytne příručka „Průvodce horskou a cestovní medicínou“, česká verze manuálu světově proslulého odborníka na horskou medicínu Dr. Emmanuela Cauchyho.

Zdroj: MUDr. David Halata

✓ **Žádaným ideálem výprav do nejvyšších hor je přítomnost lékaře v týmu, který má vzdělání v horské medicíně. Slyšela jsem, že se však jedná o dost komplikovanou věc.**

Ke snížení zdravotního rizika včetně fatálních komplikací potřebuje výprava lékaře a vyvstává problém jeho odbornosti. Zda to má být internista, všeobecný lékař nebo chirurg, navíc se znalostmi v horské a cestovní medicíně. Další úskalí představují finance. Lékař výpravy si většinou hradí náklady účasti sám. Málokdy má výprava dostatek peněz, aby lékaře zcela zaplatila a zajistila smluvně. Lékař také nemusí mít oprávnění provozovat praxi v dané zemi. Vyskytují se potíže s transportem léků a lékařské techniky přes hranice. Velkou roli hraje i horolezecká kvalifikace, fyzická kondice lékaře, zda bude schopen vystoupit do nejvyššího tábora nebo si vybuduje stanoviště například v základním táboře. Proto je snaha ošetřit možné konflikty právně – smluvními ustanoveními.

MUDr. Ivan Rotman (1946) vystudoval všeobecné a tělovýchovné lékařství na Lékařské fakultě v Praze. Poté působil jako praktický lékař pro dospělé a sportovní medicínu v Ludvíkovicích u Děčína. Horskou medicínou se zabývá přes čtyřicet let, účastní se kongresů horské medicíny a činnosti Lékařské komise Mezinárodní horolezecké federace (UIAA). Od roku 1992 je prezidentem Společnosti horské medicíny, kde dosud působí a věnuje se problematice fyziologie a medicíny člověka v horách.

Text: Pavla Apostolaki

HORSKÁ MEDICÍNA, LÉKAŘI, PERFORMANCE, ROTMAN

